

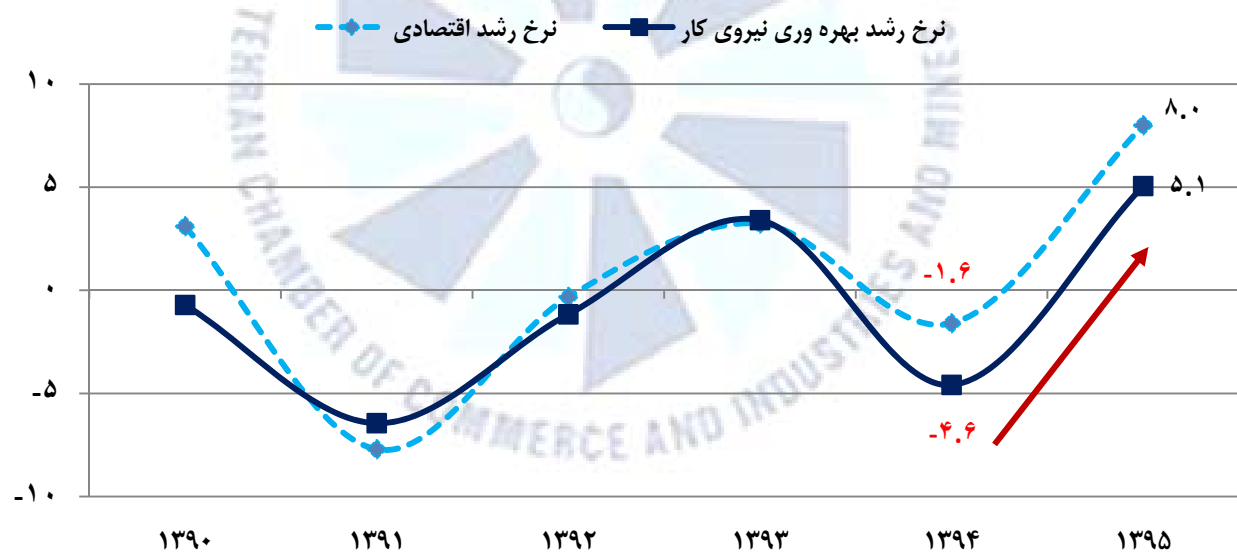

ضرورت استمرار رشد بهره‌وری نیروی کار

یکی از محرک‌های اصلی رشد بلندمدت پایدار اقتصادی هر کشور، رشد بهره‌وری نیروی کار است. بر اساس آمار منتشر شده توسط بانک مرکزی در مورد تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ و مرکز آمار ایران در رابطه با تعداد شاغلان کشور، طی سال‌های گذشته روند تغییر بهره‌وری نیروی کار یا همان نسبت تولید ناخالص داخلی به تعداد شاغلان، دستخوش نوساناتی از حیث مقادیر مطلق و نرخ رشد سالانه، بوده است.

بهره‌وری نیروی کار به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰ در سال ۱۳۸۹ برابر با ۲۹.۹ میلیون تومان بوده که به مدت سه سال پیاپی یعنی تا سال ۱۳۹۲ روند رشد آن نزولی بوده است و بعد از کسب رشد مثبت ۳.۴ درصدی در سال ۱۳۹۳، مجدداً در سال ۱۳۹۴ به دلیل افزایش اشتغال و کاهش تولید ناخالص داخلی واقعی، تنزل می‌کند. در سال ۱۳۹۵ برآیند رشد ۲.۸ درصدی اشتغال و رشد ۸ درصدی اقتصادی^۱، منجر به معکوس شدن روند نزولی رشد بهره‌وری نیروی کار و نیل به رشد ۵.۱ درصدی بهره‌وری نیروی کار می‌گردد.

نمودار ۱- روند رشد اقتصادی و رشد بهره‌وری نیروی کار ۹۵-۱۳۹۰- به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۰

منبع داده‌ها: بانک مرکزی و مرکز آمار ایران و محاسبات کارشناسی

میانگین رشد واقعی سالانه تولید ناخالص داخلی و رشد تعداد شاغلان کشور در بازه زمانی ۹۵-۱۳۸۹ به ترتیب ۰.۷ درصد و ۱.۵ درصد بوده در حالی که میانگین رشد حقیقی سالانه بهره‌وری نیروی کار در همین دوره منفی ۰.۸ درصد بوده است. علی‌رغم مثبت شدن رشد بهره‌وری نیروی کار در سال ۱۳۹۵ و رسیدن آن به ۵.۱ درصد، رقم واقعی این شاخص اقتصادی از

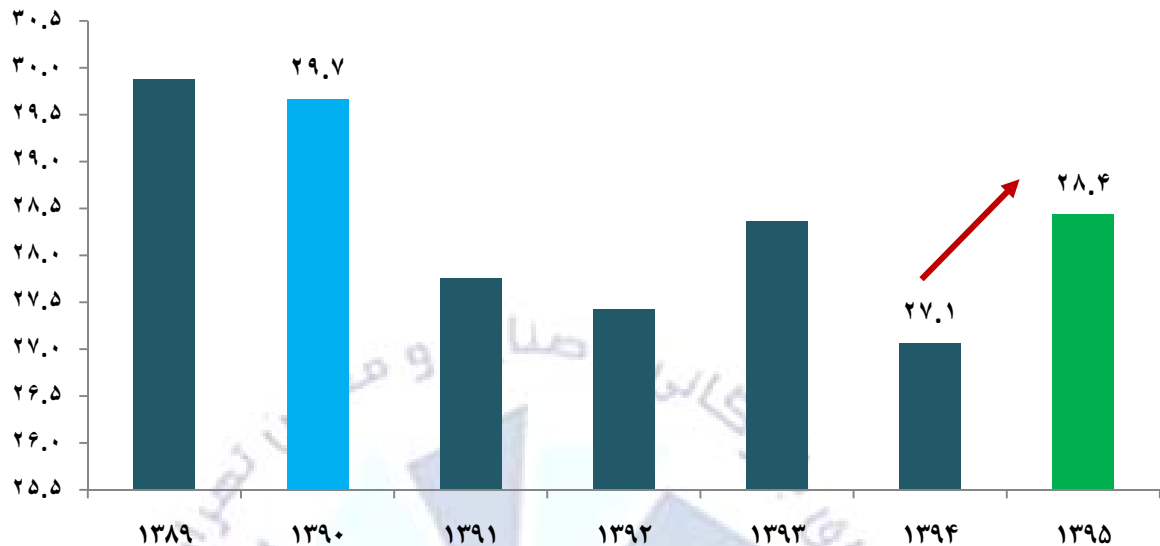
^۱ - به استناد سخنان مورخ ۱۳۹۶/۰۱/۲۵ جناب آقای روحانی رئیس‌جمهور محترم

معاونت بررسی های اقتصادی

رقم سال ۱۳۸۹، کمتر است که ضرورت تنظیم سیاست‌ها و انجام اقدامات مناسب در زمینه استمرار رشد بهره‌وری نیروی کار را بیش از پیش مشخص می نماید.

نمودار ۲- بهره‌وری نیروی کار به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۰- نفر/میلیون تومان

منبع داده‌ها: بانک مرکزی و مرکز آمار ایران و محاسبات کارشناسی

رشد بهره‌وری نیروی کار معمولاً به چند عامل افزایش کیفیت نیروی کار، تعمیق سرمایه و از همه مهمتر به ارتقاء بهره‌وری کل عوامل تولید نسبت داده می شود. با توجه به نامشخص بودن میزان تغییر متغیرهای مذکور طی سال‌های گذشته از سویی و دور از انتظار بودن انجام تحولی در حوزه های رشد مهارت ها و کیفیت نیروی کار، احتمال عدم دستیابی به رشد مناسب بهره‌وری کل عوامل تولید طی سالهای گذشته در اقتصاد کشور، دور از ذهن نیست.

صندوق بین‌المللی پول نیز در گزارش آوریل ۲۰۱۷ خود نسبت به شیوع بروز روند نزولی بهره‌وری در جهان هشدار داده و استمرار این روند را عامل تضعیف رشد استانداردهای زندگی در جهان دانسته است.

حذف موانع غیر ضروری برای شکل گیری و توسعه فعالیت های رقابتی، تسهیل خروج بنگاه های ناکارآمد، کمک به افزایش فعالیت های تحقیق و توسعه در بخش خصوصی و افزایش مهارت نیروی کار از طریق تدوین و اجرای برنامه های آموزشی متناسب با نیازهای واقعی بازار کار از اقدامات مهمی است که می باید برای رفع این معضل در اقتصاد ایران انجام شود.